

Oslo, 15.9.2026

Klima- og miljødepartementet

Regjeringens forslag til ny Oslofjordplan – høringsuttalelse

Vi viser til brev, datert 19.6.2026, angående høring av regjeringens forslag til ny Oslofjordplan (deres ref. 26/2297).

Norsk Friluftsliv representerer de 19 store frivillige friluftslivsorganisasjonene i Norge, med til sammen over en million medlemskap og nær 5000 lokale lag og foreninger.

Norsk Friluftsliv skal blant annet ivareta allemannsretten, fremme det enkle og naturvennlige friluftslivet og sikre friluftslivets naturgrunnlag. Som en del av dette arbeidet jobber vi for å styrke hensynet til natur og friluftsliv i politikk, planer og lovverk.

Innledning

Oslofjorden er et svært viktig natur- og friluftslivsområde for store deler av Norges befolkning, og 80 % av de som bor rundt Oslofjorden oppgir at fjorden er viktig for dem. Miljøsituasjonen i Oslofjorden er dessverre svært alvorlig, og er sterkt preget av forurensing, overfiske og nedbygging av strandsonen. Norsk Friluftsliv er derfor svært bekymret for framtiden til Oslofjorden, både som økosystem og som friluftslivsområde. Samtidig mener vi Oslofjorden kan reddes, dersom det er politisk vilje til å prioritere det som er nødvendig for å få det til.

Gjeldene tiltaksplan har mange og gode tiltak, og det er gledelig at vi på enkelte områder begynner å se noen positive utviklingstrekk. Skal vi redde Oslofjorden er det imidlertid behov for å trappe opp, både tempoet og innholdet i tiltakene vesentlig gjennom en ny plan.

Norsk Friluftsliv er derfor glad for at regjeringen nå har lagt fram forslag til ny tiltaksplan for Oslofjorden. I denne nye planen må vi imidlertid over fra å vurdere og utrede til aktiv handling. Dette er avgjørende hvis vi skal nå målet om en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv, og som det står i forslaget til den nye planen: *«Det overordnede bildet er likevel at det ikke går fort nok, og at arbeidet må fortsette også etter 2026»*.

Norsk Friluftsliv er opptatt av at alle nødvendige tiltak innenfor alle innsatsområder blir gjennomført for å redde Oslofjorden, men vil i denne høringsuttalelsen legge særlig vekt på innsatsområder og tiltak som direkte berører friluftslivet.

Innspill til planen

4. Ansvar for gjennomføring av tiltak

Forslaget til ny tiltaksplan inneholder mange og viktig tiltak innenfor alle relevante innsatsområder, som skal til for å redde Oslofjorden. Den store svakheten med denne planen er at den ikke er juridisk bindende eller forpliktende på annen måte, men inneholder kun oppfordringer til kommuner/fylkeskommuner, private aktører eller andre organisasjoner om å gjennomføre tiltak. Det er derfor avgjørende viktig at tiltakene i planen følges opp av regjeringen gjennom tydelige styringsinstrukser og nødvendige budsjetter.

I tillegg er det fortsatt altfor mange tiltak som skal vurderes eller utredes, særlig gjelder det «Innsatsområde 3: Stanse nedbygging», der det fram til nå er gjort svært lite og behovet for rask gjennomføring av konkrete og kraftfulle tiltak, er stort. Dette er noe politiske ledelse, både i KLD og KDD, har erkjent flere ganger.

5.8 Organisering av arbeidet

Det er bra at det er tydelig hvem som har ansvaret for de ulike tiltakene og at det er satt en klar frist for gjennomføringen for mange av tiltakene. Det gjør det mulig å kontrollere at planen blir fulgt opp. Samtidig er det mange tiltak som har «løpende frist», noe som gir en fare for at ting blir skjøvet fram i tid.

Det er positivt at sekretariatet får en tydeligere pådriverrolle for gjennomføringen av planen, men det krever at dette sekretariatet blir gitt et tydelig mandat, som gjør at det kan følge opp de som har ansvaret, uavhengig av hvem det er og hvilket nivå i forvaltningen dette gjelder. Det er også positivt det opprettes en gruppe ansvarlige myndigheter, som skal sikre økt tiltaksgjennomføring.

Norsk Friluftsliv mener frivillige organisasjoner har en viktig rolle på flere områder, særlig for å skape oppmerksomhet og engasjement for Oslofjorden. Vi støtter derfor, at det i tillegg til å videreføre Oslofjordrådet, opprettes en referansegruppe, der blant annet frivillige organisasjoner vil være representert.

For at en slik referansegruppe skal ha en reell betydning, og at frivillighetens potensial skal utnyttes på en god og effektiv måte, mener vi det er viktig at frivilligheten tas med i utformingen av mandant, møteform og -hyppighet m.m. Her mener vi Nettverk for en levende Oslofjord vil være en sentral ressurs.

For å støtte opp under den viktige rollen frivillige organisasjoner har for Oslofjorden, mener vi det bør etableres en stimuleringsordning for organisasjonene for å støtte opp under dette viktige arbeidet.

Det er også viktig å se sammenheng mellom denne tiltaksplanen for Oslofjorden med det arbeidet som gjøres med vannforvaltningsplanene etter vannforskriften, slik at disse arbeidene bygger opp under hverandre. Dette må også gjelde andre enkeltplaner og utbyggingssaker.

Innsatsområde 1: Redusere utslipp fra kommunalt avløp og annet avløp

Tilførsel av nitrogen og fosfor er en av hovedårsakene til den dårlige miljøtilstanden i Oslofjorden. Det er derfor avgjørende at vi får redusert tilførslene av disse stoffene så raskt som mulig fra avløp.

Norsk Friluftsliv støtter derfor regjeringens mål for reduksjon av nitrogen:

Regjeringens mål: Redusere tilførslene av nitrogen til et nivå som gir god tilstand, i første omgang frem mot 2033.

Det er innført et rensekrav på 80 % av nitrogenet for større kommunale renseanlegg i hele nedbørfeltet. Det er bra at tiltaksplanen gjennom de foreslåtte tiltakene har en tydelig forventning om at kommunene følger opp dette, både gjennom fornying av ledningsnett og utbedring av renseanlegg. Det er også bra at statsforvalteren har fått i oppdrag å skjerpe oppfølgingen og håndhevingen av kommunens forpliktelser på avløpsområdet.

Svakheten med et prosentmål er at det ikke setter en absolutt grense for utslipp av nitrogen, og vil øke utslippene ettersom befolkningen øker rundt fjorden. Vi mener det derfor er et behov for å definere en grense for hvor mye nitrogen fjorden faktisk tåler for nå målet om god tilstand.

I teksten står at regjeringen bidrar inn i arbeidet med rensing gjennom tilskuddsordningen for prosjektering og planlegging av nitrogenfjerning. Dette er et viktig tiltak for å stimulere kommunene til å gjennomføre nødvendige tiltak. Dette mangler imidlertid som et tiltak i planen og bør legges inn som et eget punkt i lista over tiltak.

Oppgradering av ledningsnett og renseanlegg vil bli svært dyrt, både for kommunene og for innbyggerne. Da er det samtidig dypt demotiverende for betalingsvilligheten, både for kommunen og for innbyggerne, når det stadig gjøres en rekke unntak som fører til nye utslipp. Dette gjelder blant annet regjeringens tillatelse til Chemring Nobel om å slippe ut store mengder nitrogen i Oslofjorden. Her burde det vært funnet en annen løsning, som ikke innebærer store nitrogenutslipp til fjorden, også om det skulle vise seg å være dyrere for

fabrikken. Dette er nok et eksempel på at det alltid finnes noe, som her og nå synes viktigere, enn å ta vare på naturen og som gjør at naturen taper gang på gang.

For å redusere *tilførslene av nitrogen til et nivå som gir god tilstand*, mener Norsk Friluftsliv følgende tiltak må settes inn i tillegg til det som er foreslått i planen:

- Definere maksgrense for hvor mye nitrogen Oslofjorden tåler for å oppnå god tilstand
- Opprettholde tilskuddsordningen for prosjektering og planlegging av nitrogenfjerning.
- Slutte å gi unntak for rensekrav/utslippskrav for en rekke tiltak, som blant annet utslipp fra Chemring Nobel og deponering av masser fra ny Oslofjordtunell.

Innsatsområde 2: Redusere avrenning fra jordbruket

Tilførsel av nitrogen og fosfor er en av hovedårsakene til den dårlige miljøtilstanden i Oslofjorden. Det er derfor avgjørende at vi får redusert tilførslene av disse stoffene så raskt som mulig fra jordbruket.

Selv om det er satt i gang kraftfulle tiltak innen jordbruket, er det store bildet at en stor andel av de menneskeskapte tilførslene av nitrogen til Oslofjorden kommer fra jordbruket og det samlede kunnskapsgrunnlaget viser at det er behov for ytterligere innsats for å redusere nitrogenavrenningen fra jordbruket. Dette må innarbeides i planen.

En stor mangel og svakhet i tiltaksplanen er avrenning av nitrogen fra skogbruket. Det er stor skogbruksaktivitet i nedbørsfeltet til Oslofjorden og det er derfor all grunn til å tro at avrenningen fra denne sektoren er betydelig og bidrar vesentlig til den dårlige tilstanden i Oslofjorden. Ingen sektorer, som har negativ påvirkning på Oslofjorden, kan unntas ansvar. Tiltak som omfatter skogbruket, må derfor også inn i planen:

- Beregne dagens tilførsel av nitrogen fra skogbruket, og hvilke definerte tiltak som kan settes i verk for å redusere utslippene.
- Gjennomgå og potensielt justere tilskuddsforvaltningen for skogbruket, med formål å redusere nitrogenutslippene.
- Sette i verk konkrete tiltak for å redusere nitrogenavrenningen, som bruk av lukkede hogster, unngå hogst i bratt terreng, etablering av bredere og mer effektive kantsoner langs bekker og elver og unngå bruk av gjødsel m.m.

Innsatsområde 3. Stans nedbyggingen

Bekymringen for nedbygging og privatisering av strandsonen langs Oslofjorden kan vi lese om i avisene allerede på 1920-1930-tallet. Til tross for at det har vært et permanent

byggeforbud i strandsonen siden 1965, vet vi at dette ikke har stanset nedbyggingen. Tvert imot, så har vi vært vitne til en massiv nedbygging av strandsonen i hele perioden fra 1960-tallet og fram til i dag.

Dette er noe Norsk Friluftsliv og mange andre har påpekt gjentatte ganger over lang tid, uten at noe har skjedd. Vi er derfor glade for at regjeringen nå erkjenner at innsatsen hittil og dagens virkemidler ikke har vært tilstrekkelig kraftfulle for å stanse nedbyggingen av strandsonen, herunder gruntvannsområder i sjøen. Vi er derfor glade for at regjeringen har satt et tydelig mål om å stanse nedbyggingen:

Regjeringens mål: Stanse videre nedbygging av strandsonen til sjø og av gruntvannsområder, og begrense nedbyggingen av strandsonen til vassdrag, for å sikre allmenheten tilgang og bevare verdifulle økosystemer.

På tross av regjeringen erkjenner problemet og setter seg et ambisiøst mål, ser vi dessverre at de fem tiltakene som er foreslått ikke vil løse problemet. Med unntak av et konkret brev til kommunene fra KDD og KLD, som i seg selv er meget viktig, er det fortsatt kun vurdere og utrede, som gjelder.

For å stanse nedbygging av strandsonen, herunder gruntvannsområder i sjøen, mener Norsk Friluftsliv følgende tiltak må settes inn:

- Innføre et reelt byggeforbud i strandsonen, herunder gruntvannsområder, enten gjennom endringer i plan- og bygningsloven eller naturmangfoldloven.
- Innskrenke dispensasjonsmuligheten og innføre et skille mellom dispensasjoner, som fasadeendringer o.l. og dispensasjoner som medfører ytterligere nedbygging.
- Overføre myndigheten for dispensasjoner, som fører til ytterligere nedbygging, til statsforvalteren.
- Sette krav til kommunal planvask, med pålegg om å ta ut planlagte utbyggingsområder i strandsonen fra kommunale planer.
- Innføre automatisk avvisning av forslag til reguleringsplaner som ikke er i tråd med kommuneplanen.
- Økonomisk og juridisk bistand til kommuner for ulovlighetsoppfølging etter plan- og bygningsloven.
- Forbud mot bruk av annen byggegrense i plan for å unngå byggeforbudet i 100-meterbeltet.
- Innføre krav om at annen byggegrense kun kan bruke i forbindelse med eksisterende bebyggelse.
- Utarbeide veileder for bruk av annen byggegrense.
- Sette krav til byggegrense langs vann og vassdrag for å ivareta kantsoner, hindre avrenning og ivareta vassdragets kapasitet.

- Bruke naturmangfoldloven og utvalgte naturtyper for å sikre gjenværende ålegrassenger, bløtbunnsområder og tareskoger.
- Gi fylkeskommunen et tydelig mandat om å bistå kommunene med planlegging i kystsonen, herunder strandsonen.

Innsatsområde 4: Restaurering av naturverdier

En ren og rik Oslofjord er viktig for naturopplevelser og friluftslivet i og langs fjorden. For å bedre miljøtilstanden er det viktig å restaurere ødelagt natur.

Norsk Friluftsliv støtter derfor regjeringens mål om betydelig å øke restaurert areal

Regjeringens mål: Betydelig øke restaurert areal i fjorden og fjordens nedbørsfelt innen 2030.

For at dette arbeidet skal både bli effektivt og effektivt, er det viktig med en samlet plan for arbeidet. Vi støtter derfor tiltaket om å utarbeide og iverksette en samlet strategi for restaureringstiltak i Oslofjorden, som bør komme på plass så raskt som mulig.

Samtidig er det viktig at gode prosjekter, som er i gang eller er klare til å sette i verk, ikke utsettes i påvente av en slik plan. Det er også viktig med muligheter for finansiering av flerårige prosjekter, for å sikre langsiktighet og gode resultater over tid.

Innsatsområde 5: Redusere tilførsler av miljøgifter, forsøpling og plastforurensning

Oslofjorden får tilført miljøgifter, forsøpling og plastforurensning fra mange kilder, som gjør at den kjemiske tilstanden i fjorden er dårlig. Norsk Friluftsliv støtter regjeringens mål om å forberede fjordens kjemiske tilstand:

Regjeringens mål: Forbedre fjorden kjemiske tilstand innen 2030.

For å oppnå dette målet, er det behov for å gå fra å vurdere til å sette i verk konkrete og kraftfulle tiltak, herunder pliktig register for fritidsbåter og stoppe kilder til forurensning av fjorden, herunder forurensning fra overvann.

Innsatsområde 6: Ivareta sårbare arter og verdifulle naturtyper

Å ivareta sårbare arter og verdifulle naturtyper i Oslofjorden er viktig og nødvendig for å nå målet om en ren og rik Oslofjord.

Når det gjelder regjeringens mål, er det sikkert ambisiøst, men vanskelig å forstå og lite presist og målbart:

Regjeringens mål: Øke alders- og størrelsessammensetning, tetthet og biomasse hos indikatorarter, og øke artsmangfold i bløtbunns- og hardbunnsøkosystemer innen 2030.

Planen sier ingenting om hva som i denne sammenhengen, defineres som en indikatorarter, og hva det konkret betyr å øke artsmangfold i bløtbunns- og hardbunnsøkosystemer. Dette vil være viktig for å tydeliggjøre sammenhengen mellom målet, beskrivelsen og de konkrete tiltakene.

Som det også står i planen, er det en rekke tiltak innenfor de andre innsatsområdene, som er viktig for å ivareta sårbare arter og verdifulle naturtyper. Skal vi ivareta sårbare arter og verdifulle naturtyper, må vi først å stoppe den negative utviklingen. Da må det være et reelt og effektivt forbud mot nedbygging og ødeleggelse av gruntvannsområder med ålegressenger, bløtnunnsområder og tareskoger, jf. *Innsatsområde 3. Stanse nedbygging*. Forslaget om å lage en plan for håndtering av masser fra infrastrukturtiltak er viktig, for å unngå ytterligere dumping av slike masser i fjorden generelt, og særlig i forhold til gruntvannsområder med ålegressenger, bløtnunnsområder og tareskoger.

Innsatsområde 7: Fremme et aktivt friluftsliv

Som vi skriver i innledningen og som også beskrives i tiltaksplanen, er Oslofjorden er et svært viktig natur- og friluftslivsområde for store deler av Norges befolkning.

Med en stadig økende befolkning, på et stadig minkende areal, medfører det et stort press på de gjenværende tilgjengelige områdene i strandsonen og på fjorden. Vi er derfor glade for at regjeringen nå har satt seg et ambisiøst mål om å øke tilgjengeligheten til strandsone for allmennhetens friluftsliv:

Regjeringens mål: Mer areal i 100-meters beltet langs Oslofjorden som i dag er privatisert eller utilgjengelig for allmennheten blir tilgjengelig for allmennhetens friluftsliv innen 2030.

For å nå dette målet er det en forutsetning at videre nedbygging stanses, jf. tiltak under Innsatsområde 3.

Norsk Friluftsliv savner i tillegg et mål for friluftslivet som omfatter mer enn bare 100-meters beltet og flere tiltak for å fremme et aktivt friluftsliv, slik tittelen på innsatsområde legger opp til.

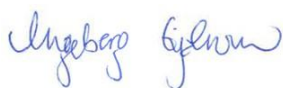
Norsk Friluftsliv støtter forslaget om å utvikle og prøve ut et arealbasert friluftslivsregnskap, noe som kan være et viktig og riktig bidrag til å redusere og stanse nedbyggingen.

Antall fritidsbåter i Norge øker stadig, og det antas at det nå er over én million. I tillegg finnes det nærmere 200.000 kanoer og kajaker. Trafikkbildet på sjøen har derfor blitt betydelig mer komplisert enn tidligere, både for båtførere og myke trafikanter som padlere, roere, seilere, svømmere, fridykkere og badere. I tillegg har vi fått et stadig økende antall svært raske og manøvrerbare vannscootere, som kompliserer dette ytterligere. Norsk Friluftsliv savner derfor mål og nødvendige tiltak for å redusere den negative påvirkningen fra motorisert ferdsel på sjøen på naturmangfoldet og friluftslivet.

I tillegg til de tiltakene, som er listet opp i planen, men Norsk Friluftsliv følgende tiltak må inn i planen:

- Opprette et fond, på minst 300 millioner kroner, for raskt å kunne kjøpe opp attraktive private eiendommer, som kommer for salg i Oslofjorden.
- Videreføre og trappe opp ordningen med juridisk bistand til kommunene for fjerning av ulovlige hindringer og stengsler strandsonen og avklaringer om hva som er innmark og utmark i strandsonen.
- Støtte til å etablere kyststier, padleleder og kystleder, der det mangler.
- Styrke arbeide med drift og vedlikehold av friluftslivsområder, herunder skjærgårdstjenesten.
- Videreføre eller legge til rette for ny bruk av fyrstasjoner, festningsverk, tidligere forsvarsanlegg og lignende.
- Aktivt informere om allemannsretten, det vil si retter og plikter i strandsonen. Det kan blant annet gjøres gjennom bruk av friluftslivsorganisasjonene.
- Innføre en generell fartsgrense på maks 5 knop innenfor en sone på 100 meter fra land for alle fartøyer.
- Innføre bølgefrie soner i områder med stor bruk, mange brukergrupper og områder med behov for særlig hensyn til naturmangfoldet.
- Etablere motorbåtfrie områder av hensyn til myke trafikanter og naturmangfold.
- Innføre maksfart på 25 knop i øvrige sjøområder, herunder farleder.

Vennlig hilsen
Norsk Friluftsliv

Ingeborg Gjærum
generalsekretær

Hans Erik Lerkelund
fagsjef naturforvaltning